

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/245/2019
Identifikačné číslo spisu: 7208217807
Dátum vydania rozhodnutia: 29.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Lubor Šebo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7208217807.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu A. U., bytom G. XX, XXX XX S., zastúpeného Mgr. Richardom Petrovom, advokátom so sídlom Františkánska 3, 040 01 Košice, proti žalovanej A. E., bytom T. R. XXX, XXX XX R., zastúpenej obchodnou spoločnosťou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s.r.o., advokátska kancelária, so sídlom Havlíčkova 16, 811 04 Bratislava, IČO: 47 244 895, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 31C/89/2008, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 16. januára 2019 sp. zn. 9Co/140/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. októbra 2017 č.k. 31C/89/2008-291 určil, že žalobca je vlastníkom predmetných nehnuteľností. Žalovanej uložil povinnosť vypratať predmetný byt a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania. Súd prvej inštancie mal za to, že žalovaná nenadobudla vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, pretože ani jej právny predchodca, od ktorého mala vlastnícke právo derivatívne kúpnu zmluvou nadobudnúť, nenadobudol platne vlastnícke právo. Nakoľko dospel k záveru, že vlastníctvo svedčí v prospech pôvodného vlastníckeho práva, teda žalobcu, pričom žalovaná má byt v držbe, a to bez právneho dôvodu, súd považoval žalobu za dôvodnú aj v druhej časti, v ktorej sa žalobca domáhal vypratania bytu.

2. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo 16. januára 2019 sp. zn. 9Co/140/2018 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Uviedol, že súd prvej inštancie zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, pričom sa nedopustil žiadnej vady konania, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a svojím postupom neporušil ani procesné práva strán sporu.

Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne dospel k záveru, že žalobca má na požadovanom určení vlastníckeho práva naliehavý právny záujem. Z dokazovania vykonaného pred súdom prvej inštancie jednoznačne podľa odvolacieho súdu vyplýva, že žalobca nepodpísal plnomocenstvo M. F. za účelom prevodu vlastníctva predmetného bytu, preto pokiaľ došlo k prevodu vlastníctva predmetného bytu kúpnu zmluvou z 10. apríla 1997 na kupujúceho S. E., a to na základe plnej moci zo 7. novembra 2007, ide o neplatný právny úkon pre nedostatok vôle predávajúceho (žalobcu) vlastníctvo na kupujúceho previesť. Poukázal na to, že súd prvej inštancie bol viazaný výrokom (nie odôvodnením) trestného rozsudku v súlade s ustanovením § 193 CSP. Súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu správne vyhodnotil, nakoľko k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti malo dôjsť na základe trestného činu, že úkony smerujúce k prevodu tohto práva sú v rozpore so zákonom a tieto úkony je potrebné v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka považovať za absolútne neplatné.

3. Žalovaná proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie z dôvodu, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces § 420 písm. f/ CSP a rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) a od otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Vo vzťahu k § 420 písm. f/ CSP namieta, že odvolací súd sa nevysporiadal s naliehavým právnym záujmom žalobcu, s otázkou pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaných, vzájomnej synalagmatickej prepojenosti výroku o priznaní vlastníckeho práva pre jedného vlastníka a na to nadväzujúcich podmienených výrokov o povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie, s otázkou dobromyseľnosti žalovanej vo vzťahu k nadobudnutiu vlastníckeho práva k inkriminovanému bytu. Rovnako namieta, že sa nevysporiadal s otázkou (ne)existencie slobody vôle žalobcu pri akte udeľovania plnej moci tretej osobe na prevod vlastníckeho práva k inkriminovanému bytu. Porušenie svojho práva na spravodlivý proces vidí aj v tom, že výrok rozsudku súdu prvej inštancie je odlišný s výrokom uvedeným v zápisnici. Rozsudok odvolacieho súdu, ako aj prvoinštančného súdu je podľa nej zaťažený vadou arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov. Žalovaná navrhla rozsudok odvolacieho súdu zmeniť alebo zrušiť spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie. Zároveň navrhla odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie do doby právoplatného skončenia dovolacieho konania.

4. Žalobca sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) predovšetkým nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

6. Následne najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade s o zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to o pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán,

ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

9. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

13. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

14. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu.

16. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor žalovanej tvrdiacej, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k procesnej vade, ktorú namietala žalovaná. Mal pri tom na zreteli, že podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované

právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami [viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03].

17. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci znemožňujúca strane sporu (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a marenie možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Pritom nie každá nesprávnosť, ku ktorej dôjde v procesnom postupe súdu, zakladá bez ďalšieho prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Z tohto ustanovenia zreteľne vyplýva, že zákon priznáva relevanciu iba tým procesným pochybeniam súdu, intenzita ktorých opodstatňuje záver, že v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu bolo účastníkovi konania znemožnené uskutočňovanie jemu patriacich procesných práv „v takej miere“, že došlo (až) k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18. Pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou (návrhom) uplatneného nároku (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 8Cdo/56/2017). Dovolací súd pripomína, že aj podľa aktuálnej judikatúry najvyššieho súdu (R 24/2017) nesprávne právne posúdenie, na ktorom spočíva dovolaním napadnutý rozsudok, nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom konaní, „postupom súdu“ nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (3Cdo/173/2017, 7Cdo/150/2017, 8Cdo/49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval ústavný súd napríklad v konaniach sp. zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

19. V súvislosti s námietkou žalovanej o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu je potrebné poukázať na to, že na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

20. Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dovolací súd dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

21. V odôvodnení svojich rozhodnutí súdy oboch nižších inštancií popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery.

Odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí vysporiadal so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami, ako aj s námietkami žalovanej uvedenými v odvolaní. Jeho myšlienkový postup je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal.

22. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie a s jeho skutkovými i právnymi závermi. Z uvedeného je teda celkom zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Takisto samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bola strana sporu pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi (I. ÚS 50/04), ani právo, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04).

23. Žalovaná namieta, že odvolací súd sa nijako nevysporiadal so skutočnosťou, že v dôsledku vyhláseného výroku I. rozsudku odvolacieho súdu sa žalovaná ocitá v situácii, kedy jednak prestáva byť po právnej stránke vlastníčkou bytu, ktorý riadne a v dobrej viere zakúpila a súčasne jej ani nie sú nikým vrátené finančné prostriedky (kúpna cena), ktoré za sporný byt reálne uhradila a na túto skutočnosť ani súd prvej inštancie a ani odvolací súd vo svojich rozsudkoch nereagujú, o to viac, že žalovaná k uvedenému problému podala rozsiahlu vecnú a právnu argumentáciu poukazujúc na judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky v obdobných právnych sporoch. Dovolací súd uvádza, že táto namietaná skutočnosť nie je predmetom sporu, zároveň judikatúra, na ktorú sa odvoláva žalovaná, t.j. rozhodnutia Českej republiky, nie je ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, viď R 71/2018. Dovolací súd uvedomujúc si negatívne dopady na (nielen) právne pomery žalovanej, musí konštatovať, že predmetom konania v danej veci bolo určenie vlastníckeho práva, a nie vyporiadanie vzájomných nárokov strán tohto sporu. Na okolnosti uvádzané v tejto súvislosti žalovanou (dobromyseľnosť, investície a pod.) by bolo možné prihliadnuť v konaní s iným predmetom. Žalovanej nič nebráni, aby si nároky vzájomne vysporiadala s predávajúcim z kúpnej zmluvy, na základe ktorej nadobudla predmetný byt, na základe ktorej sa tento predávajúci bezdôvodne obohatil na jej úkor. Rovnakú námietku žalovaná uplatnila už v odvolaní a odvolací súd sa s ňou v napadnutom rozsudku vysporiadal.

24. Pokiaľ žalovaná vidí porušenie jej práva na spravodlivý proces v tom, že výrok rozsudku prvej inštancie je odlišný s výrokom uvedeným v zápisnici, dovolací súd uvádza, že jej námietka je nedôvodná. Jedná sa o chybu v písaní a počítaní. K námietke žalovanej ohľadom procesnej vady, ku ktorej malo dôjsť v prvoinštančom konaní, treba uviesť, že vyhlásený rozsudok na pojednávaní dňa 23. októbra 2007 a písomné vyhotovenie rozsudku je v súlade s ustanovením § 219 ods. 4 CSP. (Len čo súd vyhlási rozsudok, je ním viazaný.). Zmena gramatického tvaru jednotlivých slov v písomnom vyhotovení rozsudku oproti jeho vyhláseniu, ako aj vypadnutie „s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia“ v zápisnici z pojednávania vo výroku a jej doplnenie pri písomnom vyhotovení rozsudku, nemožno považovať za zmenu vyhláseného rozsudku, resp., že bolo rozhodnuté inak. Jedná sa bezpochyby o zrejmú chybu v písaní, ktorú súd môže kedykoľvek opraviť aj bez návrhu (§ 224 CSP). Ide len o upresnenie výroku o trovách konania, ktoré nemá vplyv na práva a povinnosti strán sporu.

25. Na podklade vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovanej nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné. Z uvedených dôvodov preto dovolací súd dovolanie žalovanej v tejto časti podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP odmietol.

26. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalovaná namietala nesprávne právne

posúdenie ohľadom právnej otázky (ne)existencie danosti naliehavého právneho záujmu žalobcu na určení vlastníckeho práva k inkriminovanému bytu v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia otázky (ne)splnenia podmienky pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaných z dôvodu (ne)správne a (ne)dostatočne určeného okruhu účastníkov konania na strane žalovaných ergo tým, že žalobca nezažaloval na strane žalovaných všetkých tých vlastníkov inkriminovaného bytu, ktorí boli vlastníkami inkriminovaného bytu v zmysle historického listu vlastníctva počnúc žalobcom a končiac žalovanou. Podľa žalovanej mal odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie zamietnuť pre absenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu na podaní určovacej žaloby pre nesplnenie podmienky pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaných v dôsledku nesprávneho a nedostatočne určeného okruhu účastníkov konania na strane žalovaných.

27. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

28. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

29. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť, v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

30. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach a predpokladoch o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky do úvahy prichádzajúce rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky. V opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priechiaci sa nielen všeobecne novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétne cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str.1382 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017, sp. zn. 3Cdo/28/2017).

31. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktora sa odvíja od interpretačie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespochybňovalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemože byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť

procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

32. Dovolací súd preskúmaním obsahu dovolania zistil, že žalovaná nespĺnila všetky vyššie uvedené povinnosti, keď neuvedla konkrétne rozhodnutie/rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorého/ktorých sa odvolací súd odchyľil. Žalovaná uviedla len rozhodnutia Českej republiky, ktoré však nie sú ustálenou rozhodovacou praxou v zmysle R 71/2018. Dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa musí okrem vymedzenia právnej otázky viazať tiež na konkrétnu ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd. Dovolací súd navyše poukazuje na odlišnú situáciu pri žalobe o určenie vlastníckeho práva a žalobe o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy.

33. Žalovaná ďalej namieta, že odvolací súd, ak už pripustil existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu (s čím sa žalovaná nestotožňuje), mal kompenzovať svoje rozhodnutie priznaním práva žalovanej na vrátenie ňou poskytnutého plnenia v súlade s v tomto dovolaní citovanou rozhodovacou praxou NS SR, resp. NS ČR. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že žalovaná necituje judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ale Najvyššieho súdu Českej republiky, keď nesprávne uvádza rozhodnutie 22Cdo/534/2002 ako rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, pričom však cit. rozhodnutie je rozhodnutím Najvyššieho súdu Českej republiky. Toto rozhodnutie nie je ustálenou rozhodovacou praxou v zmysle R 71/2018. Zároveň nejde o otázku, od ktorej rozhodnutia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, resp. súdu prvej inštancie, nakoľko medzi žalobcom a žalovanou nedošlo k uzatvoreniu zmluvného vzťahu, nedošlo k žiadnemu právnomu úkonu, a tak na strane žalobcu ani k bezdôvodnému obohateniu a žalovaná nemá nárok na kompenzáciu zo strany žalobcu, ako tvrdí. Žalobca nemá vo vzťahu k žalovanej žiadne povinnosti.

34. Žalovaná namieta aj nesprávne právne posúdenie otázky nároku žalobcu na náhradu trov konania, kedy sa súdy podľa neho odklonili od rozhodovacej praxe súdov pri aplikácii § 257 CSP. Dovolací súd uvádza, že rozhodnutie o trovách konania (aj keď je súčasťou výrokovej časti rozsudku, ktorým súd rozhodol vo veci samej) má vo svojej podstate vždy povahu uznesenia, čo znamená, že dovolanie podané podľa § 421 ods. 1 CSP proti takémuto výroku rozsudku odvolacieho súdu nie je vzhľadom na znenie § 421 ods. 2 CSP v spojení s § 357 písm. m) CSP prípustné.

35. Vo vzťahu k namietanému nesprávnemu právnomu posúdeniu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, t.j. otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená, žalovaná namieta, že otázka synalagmatickosti záväzku v zmysle analogického postupu podľa § 107 ods. 3 v spojení s § 457 Občianskeho zákonníka, ako ani otázka prelomenia zásady nemo plus iuris pri derivatívnom nadobúdaní vlastníckeho práva dobromyseľným nadobúdateľom, neboli v praxi dovolacieho súdu riešené. Najvyšší súd poukazuje na skutočnosť, že aby určitá otázka bola relevantná v zmysle § 421 CSP, musí ísť o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Medzi stranami sporu však nedošlo k uzatvoreniu žiadnej zmluvy, posúdenie právnej otázky, ktorá podľa žalovanej nebola riešená, nemá na predmet sporu vplyv. Dovolací súd uvádza, že synalagmatický záväzok je odplatný, vzájomný záväzok, pri ktorom sú vzájomné práva a povinnosti veriteľa a dlžníka vo vzájomnej korelácii, teda právu jednej zmluvnej strany zodpovedá vždy povinnosť druhého účastníka právneho vzťahu.

36. Pokiaľ žalovaná tvrdí, že súd mal zároveň zaviazat' S. E., ako osobu, ktorá sa na základe neplatného právneho úkonu bezdôvodne obohatila na úkor žalobcu, na vrátenie kúpnej ceny, dovolací súd dodáva, že toto nebolo predmetom sporu, nakoľko predmetom sporu bolo určenie vlastníckeho práva. Poukazuje pritom na riešenie obdobnej situácie najvyšším súdom v rozsudku z 30. marca 2011 sp. zn. 3Cdo/144/2010, kde najvyšší súd uviedol, že nároky z neplatného právneho úkonu si možno uplatniť v samostatnom konaní.

37. K námietke žalovanej, že nebola vyriešená otázka prelomenia zásady nemo plus iuris, dovolací súd uvádza, že takto nastolenú právnu otázku dovolací súd riešil opakovane.

38. K uvedenému dovolací senát uvádza, že najvyšší súd už v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/96/1995

(publikovanom v časopise Zo súdnej praxe pod č. 39/1998, na ktoré odkázal aj v niektorých ďalších rozhodnutiach (viď napríklad sp. zn. 3Cdo/446/2013, 3Cdo/48/2013, 8Cdo/306/2014) uviedol, že absolútna neplatnosť právneho úkonu (negotium nullum) nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (ex lege), v dôsledku čoho sa naň hľadí tak, ako keby nebol nikdy urobený. Absolútne neplatný právny úkon nespôsobí právne následky ani v prípade, že na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Na základe absolútne neplatného právneho úkonu nemôže dôjsť k platnému prevodu vlastníckeho práva. Vychádzajúc z toho najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/144/2010 konštatoval, že ak je prvotná kúpna zmluva neplatná, nestal sa prvý kupujúci vlastníkom predmetu predaja, preto ten, kto ho kúpil od prvého nadobúdateľa, nemá vlastnícke právo, ktoré by malo byť odvodené od vlastníckeho práva prvého kupujúceho. V rozhodnutí sp. zn. 5MCdo/12/2011 najvyšší súd vyslovil právny názor, podľa ktorého „platne nemôže nadobudnúť vlastnícke právo právny nástupca, ak subjekt, od ktorého odvodzuje (derivatívne) svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, toto právo nikdy nenadobudol, a teda ho ani nemohol ďalej platne previesť“.

39. K otázke vplyvu absolútnej neplatnosti právneho úkonu na práva dobromyseľných nadobúdateľov sa vyjadril ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 50/2010. Poukázal v ňom na zásadu rímskeho práva (nemo plus iuris ad alium transferre potest, quam ipse habet), v zmysle ktorej nikto nemôže previesť na iného právo, ktoré sám nemá. Zdôraznil, že platne nemôže nadobudnúť vlastnícke právo právny nástupca, ak subjekt, od ktorého odvodzuje (derivatívne) svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, toto právo nikdy nenadobudol, a teda ho ani nemohol ďalej platne previesť. Vo všeobecnosti možno za vlastníka považovať osobu, v prospech vlastníctva ktorej svedčí nadobúdacie konanie („modus“) a zodpovedajúci právny titul („titulus“), napríklad zmluva. Pokiaľ „titulus“ preukazuje právo inej osoby než „modus“, je potrebné určiť, kto je vlastníkom. Za vlastníka je v takom prípade považovaný ten, v prospech práva ktorého svedčí nadobúdaci titul. Neplatný právny úkon ale nemá právne následky, aké má platný právny úkon; na jeho základe preto nedochádza k prevodu nehnuteľnosti. I keď v prípade neplatného právneho úkonu o prevode nehnuteľnosti „prevedených“ ďalej na iných nadobúdateľov svedčí v prospech týchto ďalších nadobúdateľov „modus“, chýba im „titulus“. Dobrá viera týchto ďalších nadobúdateľov je významná len potiaľ, že i m možno priznať všetky práva a povinnosti oprávneného držiteľa (§ 129 a nasl. Občianskeho zákonníka). Dobrej viere ale súčasný právny poriadok žiadne iné právne následky nepriznáva. Ochrana, ktorú poskytuje nadobúdateľovi, nie je takej intenzity, aby zabránila vlastníkovi nehnuteľnosti účinne uplatňovať svoje absolútne právo. Inými slovami: pokiaľ zápis v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnosti, má skutočnosť prevahu nad zápisom v katastri.

40. Na rovnakom právnom náhľade na možnosti nadobudnutia vlastníctva nehnuteľnosti od toho, kto nie je (nebol) jej vlastníkom, zotrúva aj odborná právnická literatúra, v ktorej sa uvádza napríklad to, že „vo vzťahu k možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva na základe absolútne neplatnej kúpnej zmluvy sa možno stotožniť s právnym názorom, podľa ktorého Občiansky zákonník de lega lata možnosť dobromyseľného nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka neupravuje ako pravidlo, ale len ako výnimku z pravidla (pozri napr. nadobudnutie vlastníckeho práva pri prevode od tzv. nepravého dediča podľa § 486 Občianskeho zákonníka) a dobromyseľnosť kupujúceho nemôže nahradiť chýbajúce vecné oprávnenie právneho predchodcu predávajúceho. Tieto výnimky z pravidla nemožno ľubovoľne rozširovať bez toho, aby takúto možnosť zákonodarca pripustil. Preto je nutné zotrvať na dôslednom uplatnení zásady „nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet“ aj v prípadoch, ktoré sa môžu javiť ako nespravodlivé. Aj z hľadiska predvídateľnosti rozhodovania súdnej moci je preto potrebné odmietnuť možnosť nadobudnúť vlastnícke právo od nevlastníka len na základe princípu ochrany dobrej viery aj v iných prípadoch ako tých, ktoré Občiansky zákonník výslovne upravuje“ (viď publikáciu Občiansky zákonník II., Števček, Dulak, Bajánková, Fečík, Sedlačko, Tomašovič a kol., Nakladateľství C. H. Beck, 2015, str. 2087).

41. Z vyššie uvedeného vyplýva, že žalovanou nastolenú otázku dovolací súd už opakovane riešil, teda nebol splnený zákonný predpoklad prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá nebola v rozhodovacej praxi vyriešená. Žalovaná preto neopodstatnene namietala, že jej dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

42. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd odmietol dovolanie žalovanej podľa § 447 písm. c/ CSP (§ 420 písm. f/ CSP) a podľa § 447 písm. f/ CSP (§ 421 písm. a/ a b/ CSP).

43. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

44. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.